

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 K, pol leta 4 K in za četrt leta 2 K. — Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 7 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 16 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petivrstice za enkrat 48 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 36 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 10 vin. — Inserati se sprejemajo do torika popoldne. — Nezaprete reklamacije so poštnine proste.

Mir z Rusijo.

Na pustno nedeljo, 10. februarja, je Troškij v Brestu Litovskem izjavil, da je za Rusijo končano vojno stanje ter da se pričinja mirovno stanje. Na tretjo postno nedeljo, dne 3. marca, ob 5. uri popoldne, pa je boljševiška vlada po svojih zastopnikih v Brestu podpisala mirovno pogodbo z vsemi dodatnimi pogodbami.

Tri tedne, ki ležijo med tema za Rusijo usodna nedelja, pa je Nemčija porabila za to, da pripravi in izvrši vojaško prodiranje v Livonsko, Estonko in druge pokrajine in tudi v Ukrajino, ki je n. samo nemško, marveč tudi avstrijsko armado poklicala na pomoč. Nemško vojaštvo je na severu prodrla do političnega okrožja Petrograd, v Ukrajini pa do mesta Kijev, ki so ga zavzele nemške in ukrajinske čete, naše čete pa so zasedle ukrajinsko obmejno pokrajino Podolijo. Plen, ki so ga na nenavadno in neverjetno lahki način ugrabile nemške čete, je velikansk. Saj se jim na prodiralnem pohodu ni ustavljala ruska armada, ker nekaj tako slavljene in junaške armade ni več. Boljševiki so jo prej razkrojili in razorožili. In ko so Rusijo razorožili in tako oslabili, da stoji pred vsem svetom kakor razgaljena, do smrti bolana sirota, so začeli z Nemčijo in njenimi zaveznicami mirovna pogajanja.

Po mirovni pogodbi v Brestu Litovskem z dne 3. marca izgubi ruska država iz svojega nekdanjega državnega gospodstva Ukrajino, Poljsko, Litvsko in Kuronsko, torej vso tisto ozemlje ob robu, s katero je nekaj mejila na Avstrijo in Nemčijo. Rusija v bodoče ne bo več nam sosedja in tudi Nemčiji ne; vmes bodo samostojne države, kojih samostojnost bo kajpada določila in predpisala Nemčija v sporazumu z Avstrijo. Na severu in zapadu je Finska postala samostojna država, neodvisna od Rusije. Tako izgubi nekdanja ruska država svoje najlepše in najrodovitnejše kraje in 50 do 60 milijonov prebivalcev, potemktem več kakor polovico vsega svojega evropskega prebivalstva. Pa to se ni vse. O usodi Livonske in Estonske se ni izgovorjena zadnja beseda, v nemškem državnem zboru so tudi nekaj še precej zmerni poslanci zahtevali, naj se ti dve pokrajini k Nemčiji če ne priklopita, pa vsaj prislonita. Kar pa Nemeč enkrat na se prisloni, tega ne da več izlepa nazaj. In še to ni vse. Tudi Turčija je začutila svojo moč napram oslabljeni Rusiji ter je zahtevala in tudi v mirovni pogodbi dosegla, da mora Rusija v Mali Aziji svoje čete umakniti ne samo iz zasedenih turških pokrajin, marveč tudi iz ruskih pokrajin Erivan, Kars in Batum, kjer prebiva ubogo, stoletje od mohamedancev preganjano krščansko prebivalstvo, ki je pod rusko vlado vendar dobilo nekaj zavetja. Od zdaj naprej pa do teh dozda svojih pokrajin Rusija nima več oblasti, marveč Turčija v sporazumu s tamošnjim prebivalstvom. Kakšen bo sporazum mohamedanskega Turka do krščanskega Armenca, je znano iz krvave zgodovine teh krajev. Tako so si v Brestu Litovskem pošteno razdelili kožo ruskega medveda.

Naša sodba o „dosledni in močni“ politiki Cerninovi je znana in mirovna pogodba z Rusijo jo potrjuje kot resnično. Vsa hvala pa gre našemu cesarju Karlu, ki se sredi med menjajočimi se svetovnimi dogodki zvesto in vneto drži načela o sporazumnem miru brez zemeljskih pridobitev. V tem načelu našega presvitlega vladarja vidimo rešitev iz sedanjih skrajno zamotanih razmer v Evropi.

Kakšna bo bodočnost Rusije in tudi Evrope po miru v Brestu Litovskem, po miru, ne moremo in nečemo prerokovati. Da bi Rusija mogla mirno preboleti tako velikansko izgubo, ki jo je v njenem razvoju vrgla nazaj za več kot dve stoletji in jo potisnila v Azijo, je težko verjeti. Leta 1871, ko je nemški meč podpisal mir s Francijo, katera je morala odstopiti Alzacijo-Lotaringijo, je v tem oziru prav podoben. Brez Alzacije-Lotaringije bi ne bilo sedanje svetovne vojne. Rusija pa je izgubila veliko več kakor Alzacijo-Lotaringijo. Slavni ruski pisatelj Ivan Turgenjev je l. 1880 vnaprej slutil vojno z Nemčijo ter je izjavil, da bi Rusija sicer mogla

bogato nagrado po njegovem računu ter volji. Prosil sem ga še papirja, da napišem dve brzojavki. Srce mi je zahrepenelo po naši ožji domovini, sklenil sem, da vprašam za sprejem v mariborsko bolnico. Obrnil sem se tozadevno do našega mladinojuba g. dr. J. Hohnjeca, naj mi poskrbi mesto v Mariboru. Drugi brzojav pa sem naperil po denar, ki je tudi v vojni vladar sveta.

Odslej sem čakal nestrpnost odgovora; stel sem dan in noč ure in minute, kdaj bi pač utegnili dospeti rešilni brzojavki.

Po dveh dneh so se odprle na stečaj duri moje celice, stopil je k moji postelji s papirjem v roki stabni zdravnik. Srce mi je slišno bunknilo v negotovosti: Boš li rešen Madžarske? Gospod je pogledal na mene ter na papir z vprašanjem:

„Kdo pa je ta dr. Hohnjec?“

Ko mu dam zadovoljiv odgovor v njegovem smislu, je stabni zdravnik zadovoljno pokinil ter mi prečital brzojavko, ki se je glasila:

„Prostor preskrbel. Pridi. Dr. Josip Hohnjec, Maribor.“

Gospod je še dodjal:

„Ce vas vabi sam poveljnik bolnice, potem se se že lahko odpeljete, kadar hočete.“

Po duši mi je zaplesalo; prvič odkar sem bil ranjen, sem stopil trenutno na ono stopnico veselja, ki bi ga občutil z menoj le oni, ki je stal kdaj v življenju ob robu obupnega brezna. Nisem se več zmedel ne za bolečino, ne za glad, le zrl sem v duhu neprestano v rešilno zvezdo, ki naj bi me v kratkem povedla v naročje naš vse ljube domovine. Na denar, katerega že sovražim, odkar se zavedam pameti, na

preboleti izgubo Poljske, nikdar pa ne izgubo baltičkih pokrajin (ob Vzhodnem morju). In od Vsenemcev oboževani nemški kancelar Bismarck je rekel, da razširjenje nemških mej preko reke Memel-Njemen mora na vsak način postati nesreča za Nemčijo; teh pokrajin Nemčija ne bi smela vzeti, če tudi bi se ji podarile. Zgodovina pa je učiteljica narodov in sodnica držav.

Kmetsko mnenje o nameravanem načinu rekviriranja žita.

(Dopis iz kmetijskih krogov.)

Z ozirom na Vaš dopis „Nov način rekviriranja žita“ v št. 8 „Slov. Gospodarja“ bi omenil, da bi bil ta način oddaje dober, namreč preračunjena enkratna oddaja žita in raznih drugih pridelkov, če se ne bi preveč naložilo ali zahtevalo in če bi se oddaja pravično razdelila. Pa če bi se toliko računilo in naložilo na nektar, kakož se je lansko leto glede krompirja zgodilo, potem je ta reč neizpeljiva in naravnost nemogoča.

Nadalje bi se moralo na posamezne posestnike računati za oddajo toliko žita, kolikor je lansko leto sploh kdo svojih njiv resnično obdelal, ne pa preračunati, koliko ima kdo njiv po mapi. Veliko njiv leži sedaj neobdelanih radi pomanjkanja živine, gnoja in delovnih moči. Nekaj njiv pa tudi služi v druge namene. Tudi vrste obsejanih in nasajenih pridelkov bi se morale primerno razdeliti po lanskem popisovanju, da se ne bi zahtevala sama pšenica itd.

Na vojaško pomoč, kakor se obljubljuje v Claryjevem predlogu, se ni zanašati, ker ta pomoč v oddaljenih krajih sploh ne pride v poštev ali pa navadno pride prepozno. Nadalje bi se moralo razvrstiti dobre njive na ravnicah in slabe bregovite njive z rujavo zemljo, ka era vrže komaj tretjino pridelka dobrih njiv.

Nadalje bi se moralo določiti najmanjše število živine, kolikor si je sme posestnik obdržati, če hoče pognojiti in obdelati svoje njive. Te živine bi mu rekvizitor ne smel odvzeti. N. pr.: 1-3 orale njiv — dve kravi ali vprežni živini: 3-5 oratov njiv — tri živine nad dve leti stare; ali: toliko in toliko oratov

ta krivični mamon sem pač še čakal 14 dni. Kam sem pa hotel brez krajarja?

Dalje sledi.

Naš narodni pesnik.

Ga že poznamo. V podlistku „Slov. Gospodarja“ smo o njegovih pesmih že govorili. Matija Belec je, iz Sv. Bolfenka v Slov. gor. Koj začelkom vojske je objavil zbirko pesmi pod naslovom: „Solzna Avstrija.“ Knjiga je sedaj že izšla v tretji izdaji — znamenje, kako se je slovenskemu ljudstvu priljubila. V šest tisoč izvodih že roma po ljubi domovini. Iskreno domoljubje odseva iz njegovih pesni. Kako navdušeno je takoj prva pesem „Avstriji v pozdrav“:

Te, Avstrija, pozdravljam,
Te, zvesti dom, proslavljam
Iz celega srca!
Iz vse ljubezni vneta
Zelim ti sreče svete
Od vseh višav neba!

Kako ganljivo se glasijo kitice:

Bog, ki vidiš solze vroče
Naše mile Avstrije,
Čuješ ljudstvo plakajoče,
Vendar ga usmili se!
„Kje so ljubi oče zdaj?
Nam povejte, ljuba mati,

LISTEK.

Vojni spomini.

(Januš Goiec).

(Dalje.)

Pisal bi bil rad v onih dneh trpljenja in sporočil na dom o svoji žalostni usodi, a nisem smel še. Oslabljen po telesu, obupan na duši, sem se smilil le samemu sebi večkrat do solz. Kar sem užil v tem Miskolezu dobrot, podarila mi jih je le židovska roka. Nad eden in pol meseca sem bival v tej bolnici ter bil prepričan, da bi bil za-me boljši večni pokoj pod galsko grudo nego te muke, stradanje in dolgčas v madžarski bolnici. Kako neizrečeno sem se v zradostil, ko je došel vendar le slednjič k meni sanitetni uradnik-žid ter me nagovoril:

„Gospod, usmiliti se mi, ker vas bodo premeštili iz te bolnice v-neko karpatsko gnezdo, kjer bi vam utegnili goditi še slabejše. Ali nimate nobenih sorodnikov in znancev, ki bi se potegnili za vaš biagor?“

Hvaležno sem mu prikinil s pripombo, da bi že bil davno pisal domov, a ne smem, ker je prepovedano. Žid se je lepo odrezal:

„Znam za to prepoved. Peljem se jutri v Budimpešto, od tamkaj se lahko brzojavim, kamorkoli le hočete. Pripravljen sem storiti vse za vas, samo ako mi povrnete stroške.“

Teh besed sem bil vesel, kakor da so mi bili zetrobentali sami angeleci. Naredniku sem obljubil